

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTA MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
"Клиникаға кіріспе" кафедрасы			75 / 11
"Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер" пәнінен пәнінен білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулық			

ТӘЖІРБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

Пән:	«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер»
Пән коды :	КАЕZh 2208
ББ шифры мен атауы:	6B10115 "Медицина"
Оқу сағаты/кредит көлемі:	7 сағат (0,5 кредит)
Оқу курсы мен семестрі:	2 курс, 3 семестр
Тәжірибелік сабақ:	4 с

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
"Клиникаға кіріспе" кафедрасы		75 / 11
"Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер" пәнінен пәнінен білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулық		

Шымкент, 2024 ж.

Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық «Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 11 « 30 » 05 . 2024 ж.

Кафедра меңгерушісінің м.а.

О.А.Ермолаева

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
"Клиникаға кіріспе" кафедрасы		75 / 11
"Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер" пәнінен пәнінен білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулық		

№1 сабақ

1. Тақырыбы: Асқазан-ішек жолдарының ауруларымен ауыратын науқастың шағымдарынан, ауру тарихынан және өміріне жауап алу әдістері.

2. Мақсаты: Білім алушыларды асқазан-ішек жолдарының ауруларымен ауыратын науқасты сұрастыру (төлқұжат деректері, шағымдар, медициналық және өмір тарихы) қабілетіне үйрету.

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- Өңеш, асқазан және ішек ауруларымен ауыратын науқастардың шағымдарын сұрастыру әдістері
- Өңеш, асқазан және ішек ауруларымен ауыратын науқастардың анамнезін жинау әдістері
- Ас қорыту жүйесі ауруларымен ауыратын науқастарда ауыз қуысын жалпы тексеру және аймақтық тексеру әдістері

Білім алушы істей білуі керек:

- Өңеш, асқазан және ішек аурулары бар науқастардың шағымдарын сұрау әдістемесіне сипаттама беру
- Өңеш, асқазан және ішек аурулары бар науқастардың анамнезін жинау әдістемесіне сипаттама беру
- Ас қорыту органдарының аурулары бар науқастарда ауыз қуысын жалпы тексеру және тексеру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Өңеш және асқазан ауруларымен ауыратын науқастарды сұрастыру
2. Ішек ауруларымен ауыратын науқастарды сұрастыру
3. Өңеш, асқазан және ішек ауруларымен ауыратын науқастардың анамнезінен
4. Ас қорыту жүйесі ауруларымен ауыратын науқастарда ауыз қуысын жалпы тексеру және тексеру әдістері

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. Науқастың медициналық карталарын толтыру кезектілігі қандай?

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
"Клиникаға кіріспе" кафедрасы		75 / 11
"Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер" пәнінен пәнінен білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулық		

2. Медициналық карта жоспары неден тұрады?
3. Құжат парағы мен төлқұжат деректемелері сипатталсын.
4. Науқасты сипаттаудың реті мен қағидалары бар ма?
5. «Науқастан белсенді жауап алу» ұғымын сипаттаңыз.
6. Науқасты жалпы тексерудің мақсаты қандай: жағдайы, ережелері мен тәсілдері?

Тесттер:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

1. Гастритке қай симптом ЕҢ тән?
 - A) Жүрек айну
 - B) Бас ауруы
 - C) Тыныс алудың қысқа болуы
 - D) Кеудедегі ауырсыну
 - E) Қызба
2. Асқазан ойық жарасының дамуына қандай фактор әсер етуі мүмкін?
 - A) Алкогольді ішу
 - B) Артық тамақтану
 - C) Дене белсенділігінің тұрақты болуы
 - D) Көкөністерді жиі қолдану
 - E) Тәтті тағамдардан бас тарту
3. Ішек ауруларын анықтауға қандай диагностикалық әдіс ең қолайлы?
 - A) Колоноскопия
 - B) Ультрадыбыстық
 - C) Рентген сәулесі
 - D) Қан анализі
 - E) МРТ
4. Жүректің қышуы қандай жағдайда жиі байқалады?
 - A) Гастроэзофагеальды рефлюкс ауруы
 - B) Панкреатит
 - C) Аппендицит
 - D) Холедохолитиаз
 - E) Пиелонефрит
5. Қандай симптом панкреатитті көрсетуі мүмкін?
 - A) Құсу
 - B) Жамбас аймағындағы ауырсыну
 - C) Мұрынның бітелуі
 - D) Тері бөртпелері
 - E) Көру қабілетінің бұзылуы
6. Төменде көрсетілген тексерулердің қайсысы бауыр ауруын диагностикалау үшін маңызды?
 - A) Биохимиялық қан анализі
 - B) Жалпы зәр анализі
 - C) Жалпы қан анализі
 - D) Копрограмма
 - E) Аллергиялық сынама
7. Асқазанның ойық жарасының жағдайын қандай фактор нашарлатуы мүмкін?
 - A) Стресс
 - B) Дәрілік заттарға аллергия
 - C) Талшықты қабылдау
 - D) Гипертония
 - E) Таза ауада жиі серуендеу

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

№2 сабақ

1.Тақырыбы: Асқазан мен ішек диспепсиясында дәрігерге дейінгі көмек.

2. Мақсаты: асқазан және ішек диспепсиясының диагностикасы мен дәрігерге дейінгі көмек көрсетуі туралы түсінік қалыптастыру

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- медициналық мекемелерде мейірбике ісі процесін ұйымдастырудың теориялық негіздері;
- диагностикалық және емдік медициналық рецептілерді орындау кезінде аса маңызды манипуляциялардың әдіс-тәсілдері;
- төтенше жағдайлар кезінде науқастарға алғашқы медициналық көмек көрсету алгоритмі.

Білім алушы істей білуі керек:

- асқазан-ішек диспепсиясы бар науқастарға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- Ас қорыту жүйесінің дисфункциясының белгілері
- Негізгі белгілері: іштің ауыруы, тенезм; асқазан диспепсиясы: күйдіру сезімі, дисфагия, тәбеттің бұзылуы, жүрек айну, құсу; ішек диспепсиясы: іш өту, іш қату, метеоризм, нәжіс ұстамсыздығы;
- Пациенттерге гастроэнтерологиялық көмек көрсету ерекшеліктері
- Іштің жіті ауырсынуы кезінде шұғыл көмек көрсету қағидаттары

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. Диспепсия ұғымы дегеніміз не?
2. Келесі ұғымдарды сипаттаңыз: іштің ауыруы, тенезм, асқазан диспепсиясы, ішек диспепсиясы.
3. Асқазан диспепсиясының себептері қандай?
4. Пациенттерге гастроэнтерологиялық көмек көрсетудің ерекшеліктері қандай?
5. Іштің жіті ауырсынуы кезінде шұғыл көмек көрсету қағидаттары
6. Іштің ауыру және асқазан-ішек қан кетуінің себептері.
7. Іштің ауырсынуы мен асқазан-ішек қан кетулерінің клиникалық көріністері.
8. Іштің ауырсынуы және асқазан-ішек қан кетуі кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету алгоритмі.

Тесттер:

1. Ерте эпигастриялық ауырсыну тамақ ішкеннен кейін пайда болады

а) тамақ ішкеннен кейін 30 минут

б) тамақ ішкеннен кейін 2 сағат

в) тамақ ішкенге дейін 3 сағат бұрын

г) тамақ ішкенге дейін 4 сағат бұрын

2. Асқазан жарасындағы эпигастриялық ауырсыну әдетте

а) ерте

б) кеш

в) түнде

д) аштық

3. Асқазан жарасы кезінде ауырсыну орналасады

а) сол жақ аралық аймақта

б) сол жақ мықын аймағында

в) оң жақ мықын аймағында

д) эпигастриялық өңірде

4. Асқазан жарасының және 12-елі ішектік жараның негізгі белгісі

а) іштің желденуі

б) шіріген иісті кекіру

в) эпигастриялық ауырсыну

д) іш өту

5. 12 елі ішектің ойық жараның негізгі шағымы ауырсыну болып табылады

а) ерте

б) кеш, аштық, түнде

в) "Қанжар"

д) белдемелік

6. Науқасты асқазан рентгенографиясына дайындау

а) кешке жеңіл кешкі ас, таңертең бос асқазанда

б) кешкі және таңертең - клизмалық тазарту

в) таңертеңгі сифонды клизма

д) құрамында темір бар тамақ өнімдерін сараптауға дейін 3 күн бұрын алу

Ситуациялық есептер:

1 - есеп. Науқаста жүрек айнуы, жеген тамақтың құсуы, төс сүйегінің артындағы ауырсыну спазмолитиктерді қабылдаумен тоқтатылады. Жұмыс кезінде құсу күшейеді көлбеу. Ішті пальпациялау кезінде-қылыш тәрізді процесте эпигастрий аймағында орташа ауырсыну.

1. Сіз қандай ауру туралы ойлана аласыз?

2. Тексеру әдістері мен лечение.

2 - есеп Науқас тамақ ішкен кезде пайда болатын өңештегі тамақтың тұрып қалу сезіміне шағымданды және оны бірнеше рет жұтуға немесе тамақты жылы сумен жууға, сондай-ақ өзін түкіруге мәжбүр етеді. Объективті зерттеу кезінде патология табылған жоқ.

1. Қандай аурулар туралы ойлану керек?

2. Зерттеу әдістері

3 - есеп

Науқас, 56 жаста, асқазан жарасымен ауырады, режим мен диетаны ұстанбайды,

Өзін нашар сезінуге, бас айналуға, суық терге, "кофе ұнтағы"түріндегі құсу мен жүрек соғысы жиілеу пайда болды

7. Пептикалық ойық жара ауруының жиі кездесетін асқынуы

а) ішек обструкциясы

б) кахексия

в) сусыздану

г) асқазан қан кетуі

8. Клизманы тазартуға қарсы көрсетілімдер мыналар болып табылады:

а) асқазан-ішек жолдарының қан кетуі

б) іш қату

с) метеоризм

д) тік ішектегі созылмалы қабыну процестері

е) егде жас

9. Клизмалық тазартуға қарсы

көрсетілімдер мыналар болып табылады:

а) асқазан-ішек жолдарының қан кетуі

б) іш қату

с) метеоризм

д) тік ішектегі созылмалы қабыну процестері

е) егде жас

10. Асқазан-ішек жолдарының мотор-эвакуациялау функциясы:

а) Рентгеноскопия

б) Венипункция

с) Рентгенография

д) Флюорография

е) Томография

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

Алғашқы көмек көрсету тактикасы.

№3 сабақ

1 Тақырыбы: Тамақтан уланған жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсету. Науқасты асқазан хирургиясына дайындау.

2. Мақсаты: тамақтан уланған жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсету туралы ой қалыптастыру

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- Уланған жағдайда шұғыл көмек көрсету
- Жіті улану кезінде организмді детоксикациялау әдістері
- Денені жасанды детоксикациялау әдістері
- Антидоттарды детоксикациялау әдістері
- Симптоматикалық терапия ұғымы
- Қышқылмен улану, клиникалық презентация, шұғыл көмек көрсету
- Науқасты асқазанға операция жасауға дайындау

Білім алушы істей білуі керек:

1. Улану кезінде шұғыл көмек көрсетуді қамтамасыз ету
2. Жіті улану кезінде организмді детоксикациялау әдістерін түсіндіру
3. Организмнің табиғи детоксикациясын күшейту әдістерін түсіндіру
4. Организмді жасанды детоксикациялау әдістерін түсіндіру
5. Антидоттарды детоксикациялау әдістерін түсіндіру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тамақтан уланған науқастардан жауап алу
2. Жіті улану кезінде организмді детоксикациялау әдістері
3. Тамақтан уланған науқастарда ауыз қуысын жалпы тексеру және тексеру әдістері
4. Организмді жасанды детоксикациялау әдістері

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтар:

1. Улану дегеніміз не?
2. Жіті уланумен күресудің негізгі жолдары қандай?
3. Шұғыл көмектің түрі қандай:
 - а) хлормен, аммиакпен, күкіртті сутекпен және көміртек тотығымен улану;
 - б) сірке суының мәнімен және сілтімен улану;
 - в) спиртпен (оның суррогаттарымен), тұрмыстық химиялық заттармен жіті улану;
4. Науқасты асқазан хирургиясына дайындау

Тесттер:

1. Тұрмыстық инсектицидтер асқазанға түскенде келесілер пайда болады:

- а) құсу;
- б) ауыз бен мұрыннан шырышты қабық;
- в) сусымалы шұңқырлар;
- д) бас ауруы және ретростернальды ауырсыну;
- е) буынның ауырсынуы;
- е) Профузды тершеңдік.

Жіберген қатенізді табыңыз.

2. Қауіпті химиялық заттардың әсері кезінде шұғыл көмек көрсетудің жалпы принциптері мыналар болып табылады:

- а) сіңірілген улы заттардың организмнен тез шығуы;
- б) жәбірленушінің тұрғын үйін дезинфекциялау;
- в) удың организмге кіруін тоқтату және сіңірілмеген улы алып тастау;
- д) организмнің өмірлік маңызды функцияларын қалпына келтіру және ұстау.

3. Қатені табыңыз. Тамақтан улану белгілері:

- а) құсу;
- б) іш өту;
- с) Жоғары температура;
- д) іштің ауырсынуы.

4. Тамақтан улану жағдайында жасау қажет

- а) асқазанды шаю
- б) асқазанға грелка қою
- с) майлы клизма жасау
- д) дуоденальды зондтауды жүргізу

5. Тамақтан улану кезінде асқазанды шаю үшін зонд қолданылады

- а) қалың
- б) жұқа
- с) дуоденальды
- д) эндоскопиялық

6. Асқазанды барлық жуу үшін 3 айдан 1 жасқа дейінгі балалар қажет

- а) 500 мл - 1 литр сұйықтық

- б) 200-500 мл сұйықтық

- с) 1-1.5 литр сұйықтық

- д) 1.5-2 литр сұйықтық

- е) 2.0-2.5 л сұйықтық

7. Төрт жасар баланың асқазанын шаю үшін шамамен қажет

- а) 4-5 литр сұйықтық

- б) 2-3 литр сұйықтық

- с) 6-7 литр сұйықтық

- д) 0.5-1 литр сұйықтық

- е) 1-2 литр сұйықтық

8. Орофаринкстің, өңештің және асқазанның шырышты қабығының химиялық күйігі дене бетінің күйіп қалуына сәйкес келеді

- а) 30%

- б) 20%

- с) 10%

- д) 40%

- е) 50%

9. Күшті қышқылдарды қабылдаған кезде клиникалық көрініс дамиды, ол айқын ауырсыну синдромының болуымен, өңеш пен асқазанның күйіп қалуымен, мүмкін асқынулардың дамуымен сипатталады

- а) гемолиз, ОАА кейінгі дамуы, өңеш-асқазаннан қан кету, ішек парезі

- б) бақыланбайтын полиурия

- с) Дене температурасының жоғарылауы

- д) қан қысымы деңгейінің криздік ағымға дейін көтерілуі

- е) ишемиялық инсульт

10. Төмендегі мәтінде асқазанды шаю кезінде дұрыс әрекеттерді анықтаңыз:

- а) жәбірленушіге кем дегенде 2 стакан суық ағын су ішуге рұқсат етіңіз;

- б) жәбірленушіге кем дегенде 2 стакан қайнаған су немесе ас содасының әлсіз ерітіндісін ішуге рұқсат етіңіз;

- с) іш аймағына қысым жасау құсу тудырады;

- д) тілдің түбірін саусақтарыңызбен тітіркендіріп, құсу тудырады

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы «Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		044 – 75 / 11

Ситуациялық есептер:

1-есеп. Жеке учаскеде жұмыс істеу кезінде минералды тыңайтқыштарды топыраққа қолданған кезде жасөспірімде іштің ауыруы, бас айналу, әлсіздік пайда болды. Оған не болғанын анықтаңыз? Ұсынылған опциялардан келесі әрекеттеріңізді таңдап олардың ретін анықтаңыз:

- а) жылы сүт пен шай беріңіз;
- б) құсу тудырады;
- в) 3-5 стакан суық су ішіңіз;
- г) температураны өлшеу;
- д) ауырсынуды басатын таблеткалар беріңіз;
- е) 2-3 кесе ас содасының ерітіндісін ішуге рұқсат етіңіз;
- ж) "жедел жәрдем" шақыру.

2-есеп. Жедел жәрдем бригадасы науқасты тексереді. Куәгерлердің айтуынша, шамамен 20 минут бұрын мен шамамен 100 мл ішкенмін. өткір иісті сұйықтық. Тексеру кезінде: барлық рефлексдердің әлсіреуімен ес-түссіз. Барлық бұлшықеттер паралитикалық күйде. ВНД 8-де 1 мин. айқын брадикардия (жүрек соғу жиілігі минутына 20 — ға дейін) немесе тахикардия (жүрек соғу жиілігі минутына 120-дан жоғары), қан қысымы 80/40 мм. сын. бағ.миоз және гипергидроз күрт көрінеді. Көп саливация, бронхорея, қатты терлеу.

1. Алдын ала диагнозды тұжырымдап, негіздеңіз.
2. Шұғыл көмек көрсетіңіз.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы «Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		044 – 75 / 11

№4 сабақ

1. Тақырыбы: Эндокриндік жүйе аурулары бойынша негізгі шағымдар, олардың диагностикалық маңызы. Ауру тарихы, тұқым қуалаушылық қабілеттері

2. Мақсаты: Білім алушыларға эндокриндік жүйе ауруларының негізгі шағымдары және олардың диагностикалық маңыздылығы туралы білім беру.

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

1. Эндокриндік жүйе ауруларымен ауыратын науқастардың негізгі шағымдары;
2. Эндокриндік жүйе ауруларымен ауыратын науқастарда физикалық тексеру кезінде анықталатын симптомдар, олардың пайда болу механизмі және диагностикалық маңызы;
3. Эндокриндік жүйе ауруларында параклиникалық зерттеу әдістерінің диагностикалық мәні;
4. қант диабеті меллитінің клиникалық көріністері, симптомдар мен синдромдар механизмі, олардың диагностикалық маңызы;
5. Диффузды тиротоксик гойтердің клиникалық көріністері, симптомдар мен синдромдар механизмі, олардың диагностикалық маңызы;
6. Алиментарлы-конституциялық семіздіктің клиникалық көрінісі, симптомдар механизмі және олардың диагностикалық маңызы.

Білім алушы істей білуі керек:

1. Эндокриндік жүйе ауруларына тән пациенттің шағымдарын жинау және егжей-тегжейлі баяндап беру.
2. Эндокриндік аурулардың қауіп факторларын анықтау.
3. Эндокриндік жүйе ауруларына тән симптомдарды анықтау.
4. Қант диабетімен ауыратын науқасты тексеріңіз.
5. Тиротоксикозбен ауыратын науқасты зерттейді.
6. Эндокриндік жүйе ауруларымен ауыратын науқастардан жауап алу;
7. Тыныс алу жүйесі ауруларымен ауыратын науқастарды клиникалық тексеру;
8. Эндокриндік жүйенің зақымдану синдромдарының анықталуы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Эндокриндік жүйе ауруларымен ауыратын науқастар;
2. Қант диабетімен ауыратын науқастардың өмірлік тарихы
3. Эндокриндік жүйе ауруларымен ауыратын науқастарда физикалық тексеру кезінде анықталатын симптомдар, олардың пайда болу механизмі және диагностикалық маңызы;
4. Эндокриндік жүйе ауруларындағы негізгі клиникалық синдромдар, олардың диагностикалық маңызы;
5. қант диабеті меллитінің клиникалық көріністері, симптомдар мен синдромдар механизмі, олардың диагностикалық маңызы;
6. Диффузды тиротоксик гойтердің клиникалық көріністері, симптомдар мен синдромдар механизмі, олардың диагностикалық маңызы;

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. Эндокриндік патологияның дамуында қандай анамнездік қорытындылар ерекше рөл атқарады?
2. Науқастарды тексеру қандай ретпен жүргізіледі?
3. Эндокриндік патологиясы бар науқастарда семіздіктің қандай түрлері болуы мүмкін?
4. Қант диабетімен ауыратын науқастардың негізгі шағымдары қандай?
5. Қант диабетінің асқынулары қандай?
6. Қант диабетімен ауыратын науқастарды тексеру кезінде не анықтауға болады?
7. Қант диабетінің қандай төтенше жағдайлар туралы білесіз бе?
8. Гипогликемиялық комаға шұғыл көмек көрсету керек пе?
9. Қант диабеті меллитін диагностикалау кезінде зерттеудің қандай қосымша әдістері қолданылады?

Тесттер:

1. Тұқым қуалайтын аурулар пайда болуы мүмкін:
 - а) кез келген жаста
 - б) 3-5 жаста
 - в) 5-20 жаста
 - г) 20-45 жаста
 - д) өмірдің бірінші жылында
2. Балалардағы қант диабетінде зәрдің жалпы анализінде:
 - а) жоғары салыстырмалы тығыздық, гематурия
 - б) жоғары салыстырмалы тығыздық, глюкозурия
 - в) төмен салыстырмалы тығыздық, бактериурия
 - г) төмен салыстырмалы тығыздық, лейкоцитурия
3. Диагноз қойылмаған қант диабеті команың дамуына әкеледі:
 - а) гипогликемиялық
 - б) гипергликемиялық (диабеттік)
 - в) бауыр
 - г) уремиялық
4. Қант диабетімен теріде пайда болады:
 - а) фурункулос
 - б) сарғаю
 - в) анулярлық эритема
 - г) акроцианоз
5. Жасырын қант диабетін анықтау үшін:
 - а) зәрді жалпы талдау
 - б) жалпы қан анализі
 - в) Нечипоренко бойынша зәр анализі
 - г) глюкозаға төзімділік сынағы
6. Глюкотест анықтау үшін қолданылады:
 - а) қандағы қант
 - б) қандағы ацетон
 - в) зәрдегі қант
 - г) зәрдегі ацетон
7. № 9 Диета келесі жағдайларда тағайындалады:
 - а) қант диабеті
 - б) ревматизм
 - в) пиелонефрит
 - г) бронх демікпесі
8. Қант диабетін емдеу кезінде диетадан шығарылады:
 - а) кәмпіттер
 - б) айран
 - в) қарақұмық жармасы
 - г) майсыз ет
8. Инсулинді (С) температурада сақтау керек:
 - а) +4-тен +6-ға дейін
 - б) -6-дан -4-ке дейін
 - в) +10-нан +12-ге дейін
 - г) -10-дан +12-ге дейін

9.1 типті қант диабетімен ауыратын 30 жастағы науқас инсулин енгізілгеннен кейін 3 сағаттан кейін коматозды күйде табылды. Алдымен орындау керек ...
а) 20 мл 40% глюкоза ерітіндісін енгізіңіз

б) 5% глюкоза ерітіндісін енгізіңіз
в) ЭКГ-ны алып тастаңыз
д) инсулин енгізіңіз (10-20 бірлік)
е) қандағы креатинин мен глюкоза деңгейін зерттеу

Ситуациялық есептер:

1 – есеп. Науқас Д., 28 жаста, ес-түссіз күйде клиникаға жеткізілді. Тұмаудан кейін шөлдеу, нашар тәбет, бас ауруы, әлсіздік пайда болды. Бір күн бұрын іштің ауыруы, бірнеше рет құсу және есінен тану пайда болды (анамнез күйеуінің сөзінен жинақталған). Тексеру кезінде: сана жоқ, тыныс терең, шулы. ВН = 32-де 1 мин, ацетонның аузынан иісі. Тері құрғақ, тілі құрғақ, қызыл. Жүрек соғу жиілігі 120 В 1 мин. қан қысымы = 95/ 60 мм сынап бағанасы. ст.

Алдын ала диагноз қандай?

2 - есеп. Инсулин инъекциясынан кейін қант диабетімен ауыратын науқас қатты әлсіздікке, аштыққа, тершендікке, дірілге шағымданды.

1. Науқаста дамыған төтенше жағдайды анықтаңыз.
2. Жедел жәрдем алгоритмін жасаңыз және әр кезенді негіздеңіз.

3 - есеп. Қабылдау бөліміне 32 жастағы науқас ес-түссіз күйде жеткізілді. Объективті тексеру кезінде: жағдайы ауыр, сана жоқ, тыныс алу шулы, сирек, терең. Көз алмасының бұлшықет тонусы мен тонусы төмендейді, терінің, шырышты қабаттардың және тілдің құрғауы. Дем шығарған ауадағы ацетонның иісі. Импульс 90 КД / мин, қан қысымы 90/60 мм.сын. бағ.науқаста қант диабетімен ауыратын науқастың картасы табылды.

1. Науқаста дамыған төтенше жағдайды анықтаңыз.
2. Жедел жәрдем алгоритмін жасаңыз және әр кезенді негіздеңіз.

Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникаға кіріспе. Том 1 [Мәтін] :оқулық / С. М. Кабиева [ж.б.] ; ҚР денсаулықсақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. - Алматы :Эверо, 2016. - 287 б. с
2. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. 1 -бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - Астана : [б. и.], 2017. - 152 бет. с.Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
3. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
4. Толекова, С. З. Клиникаға кіріспе [Мәтін] :оқу құралы / С. З. Толекова. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013. - 244 бет. с
5. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. 1 [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 214 с.
6. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. II [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 210 с
7. Кабиева, С. М. Введение в клинику. Т. 1. [Текст] : учебник / С. М. Кабиева. - Алматы :Эверо, 2016. - 304 с
8. Курноскина В. П. Пациенттің клиникалық жағдайын бағалау : оқу құралы / В. П. Курноскина, Д. К. Жүнісова. - Қарағанда : Medet Group , 2020. - 224 бет

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

Қосымша әдебиеттер:

1. Алпысова А. Р. Ауруханаға дейінгі кезеңде жедел көмек көрсету алгоритмдері = Алгоритмы оказания неотложной помощи на догоспитальном этапе : оқу құралы / А. Р. Алпысова, Н. В. Молодовская ; ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 120 б. с.
2. Қаныбеков А. Жедел медициналық жәрдем : оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Караганды : АҚНҰР, 2017. - 266 бет. с.
3. Аяпов К. Модернизация сестринского образования Казахстана : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - [б. м.] : New book, 2022. - 220 с.
4. Kabiyeve, S. Introduction in clinic. Volume 1 [Текст] : textbook / S. Kabiyeve. - Almaty : "Evero" , 2016. - 263 p.
5. Hammer , Gary D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine / Gary D. Hammer . - 7nd ed. - New York : Mg Graw Hill. Education, 2014. - 762 p.
6. Пациенттерді оқыту : оқу құралы / Д. К. Жүнісова [және т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 104 бет
7. Методы клинических лабораторных исследований : к изучению дисциплины / ред. В. С. Камышников. - 6-е изд. перераб. - М. : Медпресс-информ, 2013. - 736 с
8. Даулетбаев Д.А. Мейірбике манипуляциясы алгоритмдері (стандарттары) Эверо-2024

Электронды оқулықтар:

1. Датхаев, У. М. Коммуникативные навыки [Электронный ресурс] : учебник / У. М. Датхаев, М. А. Асимов, Г. Ж. Умурзахова . - Электрон. текстовые дан.(5,21 МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 256 с. эл. опт. диск (CD-ROM)
2. Асимов, А. А. Коммуникативтік дағдылар [Электронный ресурс] : оқулық / М. А. Асимов, А. А. Сұлтанбеков . - Электрон. текстовые дан.(7,30МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 260 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Электронный ресурс] : оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учеб. пособие - М. : "Литтерра", 2016. - 248б.
4. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Алматы, ТОО “Эверо”, 118 https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
5. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/reader/web/1545>
6. Жедел медициналық жәрдем Қаныбеков А. , 2017 <https://aknurpress.kz/reader/web/1346>
7. Диагностика және жедел медициналық көмек көрсету алгоритмі / algorithm of diagnosis and emergency care Алпысова А.Р. , 2015 <https://aknurpress.kz/reader/web/1348>
8. Арынгазин, К.Ш., Мажимова, М.Б.
Первая доврачебная помощь при несчастных случаях : Учебно-методическое пособие. / Сост. К. Ш. Арынгазин. - Павлодар: Кереку, 2013. - 73 с. <http://rmebrk.kz/book/68579>

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75 / 11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» бойынша тәжірибелік сабақ бойынша оқу-әдістемелік нұсқау		

9. S. Kabiyeve Introduction in clinic: Textbook, volume I. – Almaty: 2020 – 263 p. https://elib.kz/ru/search/read_book/324/
10. Кабиева С.М. Введение в клинику: Учебник. Том I./С.М. Кабиева.- Алматы: Эверо, 2020. –304 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/316/

Электронды ресурстар:

1. Электронная библиотека ЮКМА - <https://e-lib.skma.edu.kz/genres>
2. Республиканская межвузовская электронная библиотека (РМЭБ) – <http://rmebrk.kz/>
3. Цифровая библиотека «Aknurpress» - <https://www.aknurpress.kz/>
4. Электронная библиотека «Эпиграф» - <http://www.elib.kz/>
5. Эпиграф - портал мультимедийных учебников <https://mbook.kz/ru/index/>
6. ЭБС IPR SMART <https://www.iprbookshop.ru/auth>
7. информационно-правовая система «Заң» - <https://zan.kz/ru>
8. Cochrane Library - <https://www.cochranelibrary.com/>